

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.017.01.2017
P/17/015

TEKST UJEDNOLICONY

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/015 – Gospodarka złożami strategicznych surowców kopalnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Janina Balas, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKA/212/2017 z dnia 17 sierpnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Jaworznie ¹ , ul. Grunwaldzka 33, 43-600 Jaworzno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Silbert, Prezydent Miasta ² (dowód: akta kontroli str. 4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Gmina Jaworzno dysponowała informacjami o występujących na jej terenie surowcach kopalnych, głównie węgla kamiennego, surowców skalnych i piaskach podsadzkowych (44 złoża). Gmina realizując dyspozycje zawarte w ustawach z 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*³ oraz z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*⁴ uwzględniła w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Jaworzna⁵ występowanie na jej terenie 33 złóż surowców kopalnych. W uchwalony przez Radę Miejską *Studium* nie uwzględniono złoża węgla kamiennego *Jan Kanty Szczakowa*, dla którego dokumentacja geologiczna złoża została zatwierdzona decyzją Ministra Środowiska, siedmiu złóż skreślonych z bilansu zasobów (M) oraz jednego złoża o zasobach prognostycznych (N). Przed uchwaleniem *Studium* i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego⁶ dokonano stosownych uzgodnień oraz występowało o opinie do właściwych organów, zgodnie z ówczesnie obowiązującymi wymogami prawnymi. Postanowienia *Studium* uwzględniły Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego⁷, w tym, w zakresie lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. W dokumentacji planistycznej dla terenów, pod którymi zidentyfikowano występowanie złóż, wyznaczono obszary dopuszczające budowę infrastruktury technicznej związanej z ewentualną działalnością wydobywczą.

¹ Zwany dalej „Urzędem” lub „Gminą”.

² od dnia 8 grudnia 2014 r., zwanym dalej „Prezydentem”.

³ Dz. U. z 2017 r., poz. 1073, zwanej dalej ustawą „upzp”.

⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm., zwana dalej ustawą „Pgg”.

⁵ przyjęte uchwałą Nr IV/17/2015 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 stycznia 2015 r., zwanym dalej „Studium”.

⁶ Zwanych dalej „mpzp”.

⁷ Przyjęty chwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

1. Nieuwzględnieniu w *Studium* złoża węgla kamiennego *Jan Kanty Szczakowa*, dla którego dokumentacja geologiczna złoża została zatwierdzona decyzją Ministra Środowiska.
2. Niedokonywaniu uzgodnień z Ministrem Środowiska, w ramach prowadzonych postępowań związanych z wydawaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o ustaleniu warunków zabudowy, w odniesieniu do udokumentowanych złóż kopalin, co było wymagane postanowieniami art. 53 ust. 4 pkt 5 i 64 ust. 1 *upzp*.
3. Prowadzeniu przez Urząd rejestrów decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustalenie lokalizacji celu publicznego niezgodnie z wzorami określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie wzoru rejestru decyzji o warunkach zabudowy oraz wzorów rejestrów decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego⁸.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania związane z uwzględnieniem w planowaniu przestrzennym występujących na terenie Gminy złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania nimi

Opis stanu faktycznego

Powierzchnia obszarów udokumentowanych złóż kopalin w granicach administracyjnych Jaworzna wynosiła ok. 12 250 ha, co stanowiło ponad 80% powierzchni miasta.

Na terenie Miasta Jaworzna występowały następujące udokumentowane⁹ złoża surowców mineralnych:

- węgiel kamienny, nazwa złóż: Siersza 2, Imielin Północ, Brzezinka 1, Brzezinka 2, Jan Kanty 2, Jan Kanty - Szczakowa, Libiąż - Janina, Dąb, Modrzejów, Byczyna, Dzieckowice, Imielin Południe, Jan Kanty, Jan Kanty 1, Janina, Jaworzno, Kazimierz Juliusz, Libiąż - Dąb, Niwka - Modrzejów, Siersza (obsz. rez.),
- rudy cynku i ołowiu, nazwa złoża: Jaworzno,
- kamienie drogowe i budowlane, nazwa złóż: Byczyna, Jeleń,
- surowce ilaste ceramiki budowlanej, nazwa złoża: Byczyna, Jeleń (Kop. Jaworzno),
- dolomity, nazwa złoża: Gadlin, Gródek,
- wapień i margle przemysłu cementowego, nazwa złoża: Sadowa Góra, Sadowa Góra II,
- kruszywa naturalne, nazwa złoża: Ciężkowice, Jaworzno-Maczki, Jaworzno-Podłęże, Jeziorki,
- piaski podsadzkowe, nazwa złóż: Jaworzno, Bór (Zachód), Bór (Wschód), Siersza Misiury, Komuna Paryska, Szczakowa - Maczki, Szczakowa Pieczyska, Szczakowa Pole II, Szczakowa Pole III, Pustynia Błędowska - obszar pozostały.

(dowód: akta kontroli str. 7-180, 193, 882)

Zgodnie z danymi zawartymi w bazie danych Państwowego Instytutu Geologicznego (MIDAS) stan zagospodarowania położonych w Gminie złóż był następujący¹⁰:

⁸ Dz. U. z 2004 r., Nr 130, poz. 1385.

⁹ Złoża, w stosunku do których wydano decyzje dotyczące dokumentacji geologicznych. Dane na podstawie bazy MIDAS (System Gospodarki i Ochrony Bogactw Naturalnych) na dzień 16 sierpnia 2017 r.

- siedemnaście złóż było rozpoznanych szczegółowo (R): Siersza 2, Imielin Północ, Brzezinka 1, Brzezinka 2, Jan Kanty 2, Jan Kanty - Szczakowa, Libiąż - Janina, Dąb, Modrzejów - węgle kamienne, Byczyna – kamienie drogowe i budowlane, Jeleń (Kop. Jaworzno) – surowce ilaste ceramiki budowlanej, Gadlin – dolomity, Sadowa Góra II – wapień i margle przemysłu cementowego, Jaworzno - Maczki, Jaworzno Podłęże - kruszywa naturalne (piaski i żwiry), Szczakowa - Maczki, Szczakowa Pole III – piaski podsadzkowe;
- siedem złóż było eksploatowanych (E): Byczyna, Dzieckowice, Janina, Jaworzno - węgle kamienne, Bór (Zachód), Bór (Wschód), Siersza Misiury – piaski podsadzkowe;
- jedno złożo eksploatowane było okresowo (T): Imielin Południe - węgiel kamienny;
- eksploatacja dziesięciu złóż była zaniechana (Z): Jan Kanty, Kazimierz –Juliusz, Niwka - Modrzejów – węgle kamienne, Jaworzno – rudy cynku i ołowiu, Jeleń – kamienie drogowe i budowlane, Byczyna – surowce ilaste ceramiki budowlanej, Gródek – dolomity, Szczakowa – Pole II, Pustynia Błędowska (obszar pozostały) – piaski podsadzkowe;
- jedno złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie (P): Ciężkowice – kruszywa naturalne (piaski i żwiry);
- w siedmiu przypadkach złoża zostały skreślone z bilansu zasobów (M): Jan Kanty 1, Libiąż - Dąb, Siersza (obsz. rez.) – węgle kamienne, Sadowa Góra – wapień i margle przemysłu cementowego, Jeziorki – kruszywa naturalne, Jaworzno, Szczakowa - Pieczyska – piaski podsadzkowe;
- jedno złożo o zasobach prognostycznych (N): Komuna Paryska – piaski podsadzkowe.

(dowód: akta kontroli str. 7-14)

Ww. złoża skreślone z bilansu zasobów (M) oraz złożo o zasobach prognostycznych (N) nie zostały uwzględnione w *Studium*.

Naczelnik Wydziału Urbanistyki i Architektury w powyższej sprawie, wyjaśnił, że: *Złoża Jaworzno, Libiąż-Dąb, Sadowa Góra, Szczakowa - Pieczyska zostały skreślone z bilansu zasobów przed uchwaleniem Studium (informacja na podstawie MIDAS). Odnośnie złoża Komuna Paryska wyjaśnił, że w systemie MIDAS wyświetla się w zbiorze złóż na obszarze Jaworzna, natomiast nie ma prezentacji graficznej (brak na mapie granic złoża – „nie znaleziono w bazie GIS”). Dodatkowo w karcie złoża widnieje zapis: stan zasobów kopaliny na: 2016-12-31: Brak zasobów geologicznych i przemysłowych; złożo o zasobach prognostycznych. Zložo nie występuje w Bilansie zasobów złóż kopaliny wg stanu na 31.12.2014 r., sporządzonym przez PiG. Natomiast odnośnie złoża Szczakowa - Maczki, wyjaśnił, że zostało skalibrowane na sytuację na podstawie mapy w skali 1:5000. W systemie MIDAS w części opisowej jest wskazany opis położenia: Maczki, Stare Maczki, Burki, Cieśle (nie ma wymienionego Jaworzna), dopiero w położeniu administracyjnym jest wskazane Jaworzno. W karcie złoża widnieje zapis: stan zasobów kopaliny: Brak zasobów przemysłowych. Po rozpoznaniu sprawy w ramach prac nad Studium, w opracowaniu ekofizjograficznym umieszczono zapis dot. złoża Szczakowa – Maczki: „W tabeli nr 1 nie uwzględniono złoża piasków podsadzkowych Szczakowa – Maczki, które Bilans zasobów... błędnie umieszcza*

¹⁰ Symbole wg. skrótów przyjętych w Bilansie zasobów złóż kopalnych w Polsce: E- złożo eksploatowane; M – złożo skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym; R- złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁ a w przypadku ropy i gazu – w kat. A+B); P – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C₂+D, a w przypadku ropy i gazu – w kat. C); Z- złożo w którego wydobyć zostało zaniechane; T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo; N- złożo o zasobach prognostycznych.

na obszarze Jaworzna i Sosnowca. Złoże położone jest w Sosnowcu i gminie Sławków.”

(dowód: akta kontroli str. 193, 1033)

W latach 2012-2017 (do 30 czerwca 2017 r.) na terenie Gminy Jaworzno obowiązywały następujące koncesje na poszukiwanie lub rozpoznanie złóż kopalin, dla których nie były dotychczas wydane decyzje dot. dokumentacji geologicznej:

- na poszukiwanie i rozpoznanie złóż węgla kamiennego w obszarze:
 - o „Dąb - Krocymiech”¹¹. Koncesja udzielona do dnia 31 grudnia 2016 r., wygasła decyzją Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2017 r.,
 - o Buczyna 1¹², koncesja udzielona do dnia 31 grudnia 2020 r.;
- na poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w obszarze „Dąbie - Laski” (część bloków koncesyjnych nr: 371, 372, 391 oraz 392)¹³. Koncesja udzielona na okres 4 lat. Minister Środowiska decyzją z dnia 18 lutego 2012 r. stwierdził wygaśnięcie ww. decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 1204-1229)

Prezydent Miasta Jaworzna pozytywnie zaopiniował wnioski o wydanie ww. koncesji. Geolog Powiatowy wyjaśniła, że podstawą do ich zaopiniowania była analiza m.in.: dokumentów planistycznych, stanowiących akty prawa miejscowego, opracowań wykonanych na zlecenie Gminy¹⁴, map (Sozologiczne i Hydrogeologiczne Polski), danych z zasobu Centralnego Banku Danych Hydrogeologicznych „HYDRO” oraz wydawnictw ogólnodostępnych¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 946, 948, 1002-1004, 1014, 1065-1067, 1204-1229)

Gmina dla obszarów objętych ww. wnioskami koncesyjnymi nie posiadała opracowanych żadnych ekspertyz ani analiz. Prezydent Miasta Jaworzna do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie otrzymał decyzji w sprawie zatwierdzenia dokumentacji geologicznej ww. złóż.

(dowód: akta kontroli str. 948, 1002-1004, 1204-1229)

Poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin w obszarze „Dąb - Krocymiech” oraz „Dąbie - Laski” zostało przez koncesjonariuszy zakończone. W obu przypadkach Minister Środowiska wydał¹⁶ decyzje stwierdzające wygaśnięcie przedmiotowych koncesji. W przypadku koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża ropy naftowej i gazu ziemnego w obszarze „Dąbie-Laski”, koncesjonariusz poinformował Ministra Środowiska o zrzeczeniu się przedmiotowej koncesji oraz wypowiedział umowę o ustanowieniu użytkowania górniczego. W uzasadnieniu zrzeczenia koncesji podano złożoną budowę strukturalną obszaru objętego koncesją, co utrudniało zidentyfikowanie lokalizacji otworu poszukiwawczego. W przypadku obszaru złoża węgla kamiennego „Buczyna 1”, koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża udzielono do 31 grudnia 2020 roku.

(dowód: akta kontroli str. 946, 948, 1002-1004, 1065-1066, 1204-1229)

W części opisowej „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Jaworzno”, przyjętego uchwałą Nr IV/17/2015 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 stycznia 2015 r., w części „Stan środowiska”, wyszczególniono 17 udokumentowanych złóż kopalin objętych prawem własności

¹¹ Koncesja nr 7/2009/p z dnia 9 lutego 2009 r., udzielona Koncernowi Węglowemu S.A.

¹² Koncesja nr 42/2010/p z dnia 7 października 2010 r. udzielona Południowemu Koncernowi Węglowemu S.A.

¹³ Koncesja nr 44/2009/p z dnia 5 sierpnia 2009 r. udzielona Lane Resources Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

¹⁴ Waloryzacja przyrodnicza miasta Jaworzno, wykonana w 1996 r. i 2011 r.

¹⁵ Użytkowe wody podziemne Gómośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997 r.

¹⁶ Decyzja z dnia 21 czerwca 2017 r. (Dąb-Krocymiech) i Decyzja z dnia 18 lutego 2013 r. (Dąbie – Laski).

górnicy (eksploatacja podziemna)¹⁷ oraz 18 udokumentowanych złóż kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej (eksploatacja powierzchniowa)¹⁸. W odniesieniu do wszystkich ww. złóż w *Studium* określono ich lokalizację, podano zasoby geologiczne bilansowe, stan zagospodarowania, powierzchnię złoża w granicach Jaworzna. Ww. złoża zostały wykazane także na mapach i w załączniku graficznym do *Studium*.

(dowód: akta kontroli str. 193)

W *Studium* nie uwzględniono złóż węgla kamiennego „Jan Kanty Szczakowa”, „Siersza 2” oraz „Imielin Północ”, dla których dokumentacja geologiczna złóż została zatwierdzona decyzją Ministra Środowiska odpowiednio w dniu 28 sierpnia 2015 r. (Jan Kanty Szczakowa), 26 czerwca 2015 r. (Siersza 2) oraz 3 sierpnia 2016 r. (Imielin Północ).

(dowód: akta kontroli str. 193, 1266-1267, 1274-1275, 1243-1246)

Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy *Pgg* udokumentowane złoża kopalin w celu ich ochrony ujawnia się w *Studium* oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego¹⁹. Natomiast zgodnie z art. 95 ust. 2 *Pgg* w terminie do 2 lat od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologicznej przez właściwy organ administracji geologicznej obszar udokumentowanego złoża kopaliny obowiązkowo wprowadza się do *Studium*.

W piśmie z dnia 7 października 2015 r. do Wydziału Infrastruktury Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Gmina zapytała, czy dla ww. złóż należy przystępować do zmiany *Studium* w przypadku gdy złoża węgla kamiennego ujęte jest w *Studium* i planach miejscowych, a nowa dokumentacja dotycząca złóż jedynie nieznacznie zmienia granice nadając mu nową nazwę oraz czy można przeprowadzić tematyczną zmianę *Studium* oraz planów miejscowych, tj. wykreślenie nowych granic złóż i związanych z tym zapisów, bez możliwości składania wniosków i uwag co do innych ustaleń tych dokumentów. Urząd Wojewódzki do dnia zakończenia niniejszej kontroli na powyższe pismo nie udzielił odpowiedzi.

(dowód: akta kontroli str. 203-206)

Zgodnie z art. 96 ust. 1 *Pgg* Wojewoda po upływie terminu dwóch lat od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologicznej przez właściwy organ administracji wprowadza obszar udokumentowanego złoża kopaliny do *Studium* i wydaje w tej sprawie zarządzenie zastępcze.

Pomimo upływu 2 lat od wydania decyzji zatwierdzających dokumentację powyższych złóż nie zostały one wykazane w *Studium*.

Wojewoda Śląski wyjaśnił, że wydanie zarządzenia zastępczego jest postępowaniem czasochłonnym ze względu na konieczność przeprowadzenia postępowania w zgodzie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*²⁰ oraz ustawy z dnia 19 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*²¹. Dodał, że jeżeli oprócz zamieszczenia informacji dot. złóż w treści *Studium*, konieczna jest korekta załącznika graficznego wskazującego granice udokumentowanych złóż, to postępowanie zmierzające do wydania zarządzenia zastępczego wiąże się z koniecznością pozyskania podkładu mapowego.

¹⁷ Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka 2, Byczyna, Dąb, Dzieckowice, Imielin- Południe, Jan Kanty, Jan Kanty 2, Janina, Jaworzno (węgiel kamienny), Jaworzno (rudny cynku i ołowiu), Kazimierz-Juliusz, Libiąż-Janina, Modrzejów, Niwka-Modrzejów, Siersza.

¹⁸ Bór Wschód, Bór Zachód, Byczyna (dolomity), Byczyna (surowce ilaste ceramiki budowlanej), Ciężkowice, Gadlin, Gródek, Jaworzno-Ciężkowice, Jaworzno-Maczki, Jaworzno-Podłęże, Jeleń, Jeleń (Kop. Jaworzno), Jeziorki, Pustynia Błędowska (obszar pozostały), Sadowa Góra II, Siersza Misiury, Szczakowa Pole II, Szczakowa Pole III

¹⁹ Zwanych dalej „mpzp”.

²⁰ Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.

²¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 1579.

W przypadku, gdy na terenie miasta Jaworzno zatwierdzono dokumentację geologiczną dla kolejnego złoża (Imielin Północ), racjonalnym wydaje się prowadzenie jednej procedury i ujawnienie wszystkich złóż w jednym zarządzeniu zastępczym, bez narażania gminy na kolejne koszty. Dodał, że nie jest możliwe wydanie takiego zarządzenia w ciągu 1 miesiąca.

(dowód: akta kontroli str. 803-805)

Na terenie Gminy było siedemnaście złóż rozpoznanych szczegółowo (R), z czego organem wydającym koncesje dla dziewięciu złóż²² był Minister Środowiska, a dla ośmiu Marszałek Województwa.

Szczegółowej analizie poddano cztery złoża kopalin nieeksploatowanych²³, dla których organem wydającym koncesje był Minister Środowiska, tj. złoża węgla kamiennego pn.: „**Brzezinka 1**” (14 % obszaru zalega pod terenem Jaworzna)²⁴, „**Brzezinka 2**” (19 % obszaru złoża znajduje się pod terenem Jaworzna)²⁵, „**Dąb**” (25% złoża znajduje się w granicach Gminy)²⁶ oraz „**Siersza 2**” (62% pow. złoża w granicach administracyjnych Jaworzna)²⁷.

Koncesję nr 1/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r. na wydobywanie węgla kamiennego dla pokładów węgla kamiennego²⁸ w złożu „Brzezinka 1” ustanowiono obszar górniczy „Brzezinka 1” o łącznej powierzchni 20,0 km²²⁹. Jednocześnie z obszarem górniczym wyznaczono teren górniczy „Brzezinka 1” o powierzchni 11,0 km². Zgodnie z zapisami koncesji rozpoczęcie działalności nastąpi do końca 2017 r. Koncesji udzielono na okres do 31 grudnia 2040 r.

(dowód: akta kontroli str. 7-14, 780, 1198-1203)

Analiza dokumentacji czterech złóż poddanych szczegółowej analizie wykazała, że we wszystkich przypadkach był to węgiel kamienny typu 31+32 oraz w przypadku złoża Brzezinka 2 metan spoza zagospodarowanych złóż węgla, również w przypadku złoża Brzezinka 2 jako kopalin towarzyszące podano występowanie metanu. Powierzchnia ww. udokumentowanych złóż wynosiła:

- Brzezinka 1 – 906 ha (z tego 157,4 ha na terenie Gminy), na które składa się: obszar gruntów rolnych kl. I-IV 105 ha, obszar gruntów rolnych kl. >IV (V,VI) 64 ha, obszar leśnych 326 ha, obszar gospodarki komunalnej – 280 ha, obszar gospodarki przemysłowej – 58 ha, inne (pozostałe) grunty – 73 ha;
- Brzezinka 2 – 2 232 ha (z tego 409 ha pod terenem Gminy), na która składały się: obszar gospodarki rolnej kl. I-IV – 144 ha, obszar gospodarki rolnej kl. V i VI – 797 ha, obszar gospodarki leśnej – 420 ha, obszar gospodarki komunalnej –

²² Brzezinka 1, Brzezinka 2, Siersza 2, Imielin Północ, Jan Kanty 2, Jan Kanty – Szczakowa, Libiąż – Janina, Dąb, Modrzejów

²³ symbol stanu zagospodarowania „R” wygenerowany z bazy danych MIDAS w dniu 16 sierpnia 2017 r., stan zasobów kopaliny na 31 grudnia 2016 r.

²⁴ Koncesja nr 1/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r., Ministra Środowiska udzielająca TAURON Wydobywanie S.A. koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Brzezinka 1”, położonego na terenie miasta na prawach powiatu Mysłowice i Jaworzno, w woj. śląskim.

²⁵ Złoże zostało wydzielone ze złoża węgla kamiennego „Brzezinka”. Zawiadomienie Ministra Środowiska z dnia 26 sierpnia 2009 r. o przyjęciu dokumentacji geologicznej złoża węgla kamiennego „Brzezinka 2” zlokalizowanego w miastach na prawach powiatu: Jaworzno, Mysłowice i Sosnowiec, w woj. śląskim. Decyzja Ministra Środowiska z dnia 31.10.2014 r. zatwierdzająca Dodatek nr 1 do dokumentacji geologicznej złoża węgla kamiennego „Brzezinka 2” zlokalizowanego w miastach na prawach powiatu: Jaworzno, Mysłowice i Sosnowiec, w woj. śląskim.

²⁶ Koncesja nr 13/2006/p z dnia 22 grudnia 2006 r., Ministra Środowiska udzielająca Południowemu Koncernowi Węglowemu S.A koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węgla kamiennego w obszarze „Dąb”, położonego na terenie miasta Jaworzno w woj. śląskim oraz miast i gmin: Chrzanów i Libiąż w woj. Małopolski. Koncesja wydana na okres do 31 grudnia 2012 r. Minister Środowiska decyzją z dnia 8 października 2013 r. stwierdził wygaśnięcie ww. koncesji.

²⁷ Koncesja nr 23/2013/p z dnia 15 października 2013 r., Ministra Środowiska udzielająca Carbon Investment Sp. z o.o. koncesji na poszukiwanie i rozpoznanie złoża węgla kamiennego w obszarze „Siersza 2” w Górnos Śląskim Zagłębiu Węglowym, położonego na terenie gmin: Jaworzno i Trzebinia, powiaty: Jaworzno i chrzanowski, województwo śląskie i małopolskie. Koncesja udzielona na okres 2 lat. Minister Środowiska decyzją z dnia 27 lutego 2017 r. stwierdził jej wygaśnięcie.

²⁸ 211-304/2 i 312/1-318/3

²⁹ Dla pokładów węgla 211-304/2 obszar górniczy o pow. 9,1 km², dla pokładów węgla 312/1-318/3 o pow. 10,9 km².

542 ha, obszar gospodarki przemysłowej – 79 ha, inne (pozostałe) grunty – 250 ha;

- Dąb – 3 875 ha (z tego 962,2 ha w granicach Jaworzna), na który składał się: obszar gospodarki rolnej kl. I-IV – 52 ha, obszar gospodarki rolnej kl. >IV (V,VI) – 498 ha, obszar gospodarki leśnej - 2 964 ha, obszar gospodarki komunalnej – 270 ha, obszar gospodarki przemysłowej – 51 ha, inne (pozostałe) grunty – 40 ha;
- Siersza 2 – 1 331 ha (z tego 834 ha w granicach Jaworzna), na który składał się: obszar gospodarki rolnej 284 ha, obszar gospodarki leśnej – 944 ha, obszar gospodarki komunalnej – 84 ha, tereny kopalniane – 12 ha, obszar gospodarki przemysłowej 7 ha.

Jako możliwe kierunki zastosowania kopalni dla ww. złóż podano energetykę, a jako sposób eksploatacji wymieniono system podziemny.

(dowód: akta kontroli str. 181-188)

Złoża „Brzezinka 1”, „Brzezinka 2 „ i „Dąb” zostały uwzględnione w Studium zarówno w części opisowej jak i w części graficznej.

Zgodnie z zapisami *Studium* eksploatacja kopalni objętych prawem własności górniczej, w tym prowadzona w przyszłości na warunkach nowych koncesji, powinna być planowana i prowadzona w sposób zapewniający minimalizację niekorzystnych wpływów na środowisko, w szczególności:

- nie może powodować powstawania szkód w obiektach infrastruktury krytycznej, ani stwarzać zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego lub wystąpienia awarii elementów infrastruktury o strategicznym znaczeniu dla funkcjonowania miasta,
- nie może prowadzić do zakłócenia stosunków wodnych (zawodnienia lub przesuszenia) terenów, na których występują chronione siedliska przyrodnicze lub ostoje gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną oraz do uszkodzenia obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- nie może ograniczać możliwości zagospodarowania terenów zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w obowiązujących *mpzp*, a w przypadku braku *mpzp* nie może naruszać sposobu wykorzystania nieruchomości ustalonego w *Studium* oraz w odrębnych przepisach, zwłaszcza na cele zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i produkcyjno-usługowej,
- dla obiektów o niższej kategorii odporności od kategorii prognozowanych wpływów oraz dla obiektów planowanych, zwłaszcza w obszarach historycznej płytkiej eksploatacji, należy stosować profilaktyczne zabezpieczenia przed uszkodzeniami.

Celem realizacji ww. zasad eksploatacji złóż kopalni, na rysunku *Studium* określono obszary oznaczone odpowiednio symbolami: OFI³⁰, OFN³¹, OFP³², OFZ³³, OFU³⁴, dla których w złożu kopaliny wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należyłą ochronę tych obiektów lub obszarów. Dla obszarów określonych poniższymi symbolami określono:

- dla OFI, obejmujących obiekty infrastruktury krytycznej oraz inne o strategicznym znaczeniu dla funkcjonowania miasta, wpływy eksploatacji nie mogą powodować szkód w obiektach budowlanych, zmian istotnych parametrów technicznych obiektów ani awarii, dopuszcza się wystąpienie wpływów eksploatacji tylko w zakresie uzgodnionym z zarządcą obiektu,

³⁰ Obszary wymagające ochrony infrastruktury o strategicznym znaczeniu dla funkcjonowania miasta

³¹ Obszary wymagające szczególnej ochrony środowiska

³² Obszary zabudowy na terenach historycznej płytkiej eksploatacji

³³ Obszary zwartej zabudowy istniejącej i planowanej

³⁴ Obszary zabudowy produkcyjno-usługowej istniejącej i planowanej

- dla OFN – obejmujących tereny cenne pod wzg. przyrodniczym, eksploatacja złóż kopalin objętych prawem własności górniczej może być prowadzona pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych terenu i nie pogorszenia stosunków wodnych – zgodnie z ustaleniami decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz zasadami określonymi w *mpzp*, wydobywanie kopalin objętych prawem nieruchomości gruntowej powinno być zabronione,
- dla OFP- wpływy eksploatacji nie mogą powodować istotnego zwiększenia zagrożenia rozwojem deformacji nieciągłych na terenach zabudowanych, a także powodować wykluczenia możliwości zabudowy na terenach jeszcze nie zagospodarowanych, przeznaczonych na ten cel w *mpzp*, chyba że przedsiębiorca uzgodni z Gminą warunki wyznaczenia obszaru odroczonego inwestowania, dla którego w *mpzp* zostanie ustalony czasowy zakaz zabudowy,
- dla OFZ i OFU – podano, że wpływy eksploatacji nie mogą powodować wykluczenia możliwości zabudowy na terenach jeszcze nie zagospodarowanych, przeznaczonych na ten cel w *mpzp*, chyba że przedsiębiorca uzgodni z Gminą warunki wyznaczenia obszaru odroczonego inwestowania, dla którego w *mpzp* zostanie ustalony czasowy zakaz zabudowy. Przyjęto, że dla obszarów istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wymóg zapewnienia należytej ochrony obiektów i obszarów będzie spełniony, jeżeli sumaryczne wpływy eksploatacji na powierzchnię nie przekroczą III kategorii odkształceń.

(dowód: akta kontroli str. 193, 853-854, 837-839, 907-909)

Dla obszarów analizowanych złóż węgla kamiennego w części *Studium*, dotyczącym złóż kopalin i warunków ich eksploatacji, Gmina określiła następujące rekomendacje w zakresie ich zagospodarowania:

- dla złoża „Brzezinka 1” - wskazanie do ochrony filarem ochronnym kompleksu Elektrowni Jaworzno III (infrastruktura krytyczna)³⁵ oraz uwarunkowanie wydobycia utrzymaniem koryta Przemszy i terenów przyległych w stanie umożliwiającym grawitacyjny odpływ wód;
- dla złoża „Brzezinka 2” – wskazanie do ochrony filarami ochronnymi kompleksu Elektrowni Jaworzno III (infrastruktura krytyczna) i drogi ekspresowej S1³⁶, wskazanie do ochrony filarem ochronnym terenów w obszarze strategicznym OS8 (kompleks terenów produkcyjno-usługowych między Wysokim Brzegiem i Jęzorem)³⁷, uwarunkowanie wydobycia utrzymaniem koryta Przemszy i terenów przyległych w stanie umożliwiającym grawitacyjny odpływ wód;
- dla złoża Dąb – wskazanie do ochrony filarami ochronnymi pasa autostrady A4 oraz oczyszczalni ścieków „Jeleń-Dąb” (infrastruktura krytyczna)³⁸, wskazanie do ochrony filarami ochronnymi terenów w obszarze strategicznym OS6b – OS6d (kompleks terenów produkcyjno-usługowych w sąsiedztwie węzła „Jeleń” oraz pompowni wody surowej „Dzieńkowice 2”)³⁹, ograniczenie dopuszczalnych odkształceń w obrębie zwartej zabudowy osiedla „Dąb” poprzez wskazanie do ochrony filarami ochronnymi⁴⁰, wykluczenie na terenach zabudowanych i przeznaczonych do zabudowy obniżen o rozmiarach powodujących powstawanie terenów bezodpływowych wymagających odwadniania pompami, obniżenia terenu nie mogą spowodować zwiększenia zagrożenia i ryzyka

³⁵ Obszar „OFI3” – zespół elektrowni Jaworzno II i III.

³⁶ Obszary „OFI2” droga ekspresowa S1, „OFI3”.

³⁷ Obszary produkcyjno-usługowe: „OFU1”, „OFU2”, „OFU3”.

³⁸ Obszary „OFI6” – autostrada A4 wraz z węzłami, „OFI7”- oczyszczalnia ścieków „Jaworzno-Jeleń”.

³⁹ Obszary usługowo-produkcyjne: „OFU8”, „OFU9”, „OFU10”.

⁴⁰ Obszar „OFZ20” – zwarta zabudowa osiedli istniejąca lub planowana.

powodziowego dla obszarów o kierunkach przeznaczenia „UP”⁴¹, „MU”⁴², „ITK”⁴³.

Natomiast w obszarze występowania złoża „Siersza 2”, częściowo pokrywającym się ze złożem „Siersza” *Studium* określiło obszar wymagający ustanowienia filara ochronnego OFN⁴⁴. W uwarunkowaniach przyszłej eksploatacji złoża „Siersza” podano nienaruszenie ochrony zasobów środowiska tj.: rezerwatu Dolina Żabnika, Główny Zbiornik Wód Podziemnych⁴⁵ nr 453 oraz Użytkowy Poziom Wód Podziemnych⁴⁶ Tychy Siersza, ujęcia wody „Lech”. Podano również, że eksploatacja dopuszczona będzie tylko w przypadkach zagwarantowania właściwego stanu ochrony środowiska, w szczególności: stosunków wodnych w zlewni potoku Żabnika⁴⁷, zasobów wód podziemnych GZWP i UPWP, utrzymania lub przywrócenia terenów leśnych (lasy wodochronne).

(dowód: akta kontroli str. 193, 853-854, 837-839, 907-909)

Analizowane złoża obejmowały swym zasięgiem na terenie Jaworzna obszar 11 mpzp (tj. „Brzezinka 1” – 4 mpzp⁴⁸, „Brzezinka 2” – 6 mpzp⁴⁹, „Dąb” – 5 mpzp⁵⁰ i „Siersza 2” – 1 mpzp⁵¹). Na terenie Gminy wyżej wymienione mpzp pokrywały: dla złoża „Dąb” 8,03 % pow. całego złoża, dla złoża „Brzezinka 1” 14,3% pow. całego złoża, dla złoża „Brzezinka 2” 10,57 % pow. całego złoża i 1,47% pow. całego złoża „Siersza 2”.

(dowód: akta kontroli str. 192,194, 1005-1006)

W stosunku do analizowanych złóż pozostają w opracowaniu poniższe mpzp:

- „Jeleń” w Jaworznie, który w swych granicach obejmuje w niewielkim fragmencie złoża „Brzezinka 1”, „Brzezinka 2” oraz „Dąb”. Plan jest na etapie przygotowania do opiniowania i uzgodnień zgodnie z art. 17 pkt 6 *upzp*,
- „Dąb” – etap II, dotyczący fragmentu obszaru planu autostrady A4, dla którego nie uzyskano stosownego uzgodnienia zarządcy drogi podczas prac planistycznych oraz korzystnego dla Gminy wyroku sądu w tej sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 202)

Szczegółowym badaniem objęto mpzp⁵² uchwalone przez Radę Miejską w Jaworznie w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r., w których sposób zagospodarowania obszarów analizowanych złóż zakładał m.in.:

- w mpzp „Dąb” – etap I – ustalono zasady ochrony środowiska w zakresie uwarunkowań wynikających z występowania obecnych i przyszłych potrzeb

⁴¹ Obszary usługowo-produkcyjne.

⁴² Obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej niskiej.

⁴³ Obszary infrastruktury technicznej i komunalnej.

⁴⁴ Rezerwat Dolina Żabnika wraz z otuliną i sąsiednie obszary cenne przyrodniczo.

⁴⁵ Zwany dalej „GZWP”

⁴⁶ Zwany dalej „UPWP”

⁴⁷ Gwarantujących zachowanie biocenozy wodnych torfowisk niskich i przejściowych wraz z licznymi stanowiskami gatunków roślin chronionych i rzadkich oraz siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

⁴⁸ mpzp Wysoki Brzeg II (przyjęty uchwałą Nr XIV/150 RM w Jaworznie z dnia 27 września 2007 r.), mpzp Podłęże- Las (przyjęty uchwałą Nr XLV/590/2010 RM w Jaworznie z dnia 31 maja 2010 r.), mpzp Wysoki Brzeg (przyjęty uchwałą Nr LV/744/2006 RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r.), mpzp Wojska Polskiego -Południe (przyjęty uchwałą Nr LV/746/2006 RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r.).

⁴⁹ mpzp terenów przemysłowych „Zachód” w Jaworznie (przyjęty uchwałą Nr LV/743/2006RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r.), mpzp Wysoki Brzeg II (przyjęty uchwałą Nr XIV/150 RM w Jaworznie z dnia 27 września 2007 r.), mpzp Podłęże- Las (przyjęty uchwałą Nr XLV/590/2010 RM w Jaworznie z dnia 31 maja 2010 r.), mpzp Wysoki Brzeg (przyjęty uchwałą Nr LV/744/2006 RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r.), mpzp Wojska Polskiego -Południe (przyjęty uchwałą Nr LV/746/2006 RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r.), mpzp infrastruktury przemysłowej i transportowej dla nowego bloku 910 MWe w Jaworznie (przyjęty uchwałą NR XXV/373/2017 RM w Jaworznie z dnia 31 stycznia 2017 r.).

⁵⁰ mpzp Jeleń –Dąb (przyjęty uchwałą Nr LI/643/2006 RM w Jaworznie z dnia 2 marca 2006 r.), mpzp Byczyna (przyjęty uchwałą Nr XLV/591/2010 RM w Jaworznie z dnia 31 maja 2010 r.), mpzp Dąb – etap I (przyjęty uchwałą Nr XIV/195/2015 RM w Jaworznie z dnia 26 listopada 2015r.), mpzp dla terenu górniczego Byczyna (przyjęty uchwałą Nr XX/311/2016 RM w Jaworznie z dnia 30 sierpnia 2016 r.), mpzp dla obszaru Jeleń w rejonie węzła autostrady w Jaworznie (przyjęty uchwałą Nr LV/745/2006 RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r.).

⁵¹ mpzp Ciężkowice przyjęty uchwałą Nr XLVI/620/2010 RM w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2010 r.

⁵² mpzp „Dąb” w Jaworznie – etap I, mpzp infrastruktury przemysłowej i transportowej dla nowego bloku 910 MWe w Jaworznie oraz mpzp dla terenu górniczego „Byczyna”

eksploatacji złóż węgla kamiennego „Dąb” i „Imielin-Południe” oraz racjonalnego wykorzystywania powierzchni ziemi na terenach ich eksploatacji. Zgodnie z zapisami *mpzp* eksploatacja nie może naruszyć przeznaczenia terenu, wskazując, że w szczególności należy ograniczyć m.in. zmiany ukształtowania terenu i stosunków wodnych, ograniczając w maksymalnym stopniu zakłócenia grawitacyjnego spływu wód w zlewniach Przemszy, Kanału Matylda i Byczynki oraz powstawanie zalewisk bezodpływowych i podtopień⁵³, a także dopasować planowane odkształcenia terenu do stanu technicznego obiektów budowlanych, tak aby nie spowodować zagrożeń związanych z ich użytecznością techniczną i funkcjonalną w zakresie oczyszczalni ścieków, pompowni wody, stacji elektroenergetycznej, napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć oraz drogi (tzw. „Droga Współpracy Regionalnej”). Na podstawie *Studium* ustalono obszary wskazane do ustanowienia filarów ochronnych w złożu kopaliny, oznaczone symbolami OF1, OF2, i OF3, w których eksploatacja złoża będzie dozwolona tylko w sposób zapewniający należyłą ochronę,

- *mpzp* – infrastruktury przemysłowej i transportowej dla nowego bloku energetycznego 910 MWe. Obszar objęty planem położony jest w granicach udokumentowanych złóż węgla kamiennego⁵⁴, terenu górniczego (Jaworzno - Jeleń) oraz trzech obszarów górniczych⁵⁵. W planie w zakresie ochrony powierzchni ziemi w granicach planu określono obszary, dla których wyznaczono filar ochronny:
 - OF1 – w złożu węgla kamiennego „Jan Kanty” ze względu na trena zabudowy produkcyjno-usługowej, istniejącej i projektowanej,
 - OF2 – w złożu węgla kamiennego „Jaworzno” ze względu na trena zabudowy przemysłowej,
 - OF3 – w złożach węgla kamiennego „Jan Kanty” i „Modrzejów”, ze względu na trena zabudowy przemysłowej – zespół elektrowni Jaworzno II i III,
 - OF4 – w złożu węgla kamiennego „Jaworzno” ze względu na teren autostrady A4.
- *mpzp* dla terenu górniczego „Byczyna” - obszar objęty planem położony jest w granicach udokumentowanych złóż węgla kamiennego („Jaworzno, „Dąb” i „Byczyna”) oraz terenu i obszaru górniczego „Byczyna”⁵⁶. Ponadto dla eksploatacji złóż węgla kamiennego w planie ustalono, że skutki eksploatacji górniczej nie mogą powodować zniszczenia lub uszkodzeń istniejących i dopuszczalnych ustaleniami planu budynków, obiektów budowlanych, dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w stopniu uniemożliwiającym ich prawidłową eksploatację, nie mogą również zmieniać ukształtowania powierzchni terenów w sposób uniemożliwiający ich naturalne odwodnienie⁵⁷, zwiększać ryzyka powodziowego, powstawania zalewisk bezodpływowych i podtopień, a działalność inwestycyjną należy prowadzić z uwzględnieniem aktualnych na moment sporządzania dokumentacji budowlanej, informacji o przewidywanych czynnikach geologiczno-górniczych, dotyczących skutków dokonanej, bieżącej i prognozowanej eksploatacji górniczej. W planie określono przeznaczenie dla terenu zakładu górniczego (działalność produkcyjna związana z eksploatacją węgla kamiennego, w szczególności – szyb wentylacyjno-materiałowo-zjazdowy wraz z powiązаныmi obiektami technologicznymi, zapleczem logistycznym, materiałowym i socjalnym).

⁵³ Na terenach 1MN-4MN, 1MU-7MU, 1PU-4PU, U, UP, 1US, 2 US, ZP, KDGP, KDL, 1KDD-6KDD, KDW, KP, ITK, ITW i ITE

⁵⁴ Jaworzno, Jan Kanty, Niwka Modrzejów, Modrzejów i Brzezinka 2

⁵⁵ Jeleń, Jaworzno IV i Jaworzno II

⁵⁶ Ustanowione Decyzją Ministra Środowiska 2/2013 z dnia 13 marca 2013 r., zmieniony Decyzją DGKks-4471-30/954/13/KD z dnia 10 stycznia 2014 r.

⁵⁷ dot. wód płynących w zlewniach: Przemszy, Kanału Matylda i Byczynki

Wprowadzono ograniczenie w postaci zakazu lokalizacji szybu wydobywczego oraz zbierania, gromadzenia i przetwarzania odpadów jako działalności podstawowej.

(dowód: akta kontroli str. 210-235, 314-338, 437-453, 599-603)

Na etapie opracowywania ww. *mpzp* jak również Studium, Urząd występował o opinie do właściwych organów, zgodnie z ówczesnie obowiązującymi wymogami prawnymi. Przeprowadzono dyskusje publiczne z mieszkańcami i podmiotami zainteresowanymi. Każdorazowo występowano do Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych oraz do Marszałka Województwa Śląskiego o wyrażenie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

(dowód: akta kontroli str. 207-209, 259-265, 276-298, 314-317, 354-356, 469-492, 638-668, 699-703)

Eksploatację węgla kamiennego na terenie Jaworzna prowadzono w obrębie dziewięciu obszarów górniczych⁵⁸. Natomiast w koncesjach na wydobywanie kopalin określono sześć terenów górniczych⁵⁹. Na obszarach analizowanych złóż znajdował się:

- obszar i teren górniczy „Brzezinka 1”, obszar i teren górniczy ustanowiono 4 stycznia 2017 r. Studium w obszarze występowania złoża „Brzezinka 1” wyznaczyło obszar OFI3, dla którego wyznacza się filar ochronny w złożu;
- obszar i teren górniczy „Byczyna, dla którego uchwałą⁶⁰ RM Jaworzna z dnia 30 sierpnia 2016 r. uchwalono *mpzp* dla terenu górniczego „Byczyna” w Jaworznie.

(dowód: akta kontroli str. 193, 1328-1336)

Do planowanych inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, usytuowanych na obszarze Gminy, przyjętych w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego”⁶¹, należało:

- zadanie pn.: „Modernizacja linii kolejowych, w tym Warszawa – Katowice - Wiedeń”. W okresowej ocenie planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego - 2013⁶² do zadania tego zaliczała się „modernizację lub rewitalizację” linii kolejowych przebiegających przez Jaworzno: „modernizacja linii E30 (etap II odcinek Zabrze - Katowice, Kraków, faza I) oraz rewitalizacja linii kolejowej nr 134⁶³. W Planie Województwa w odniesieniu do linii kolejowych przebiegających przez Jaworzno ustalono: dla linii E30⁶⁴ - dostosowanie do prędkości 160 km/h w ruchu pasażerskim; dla linii CE30⁶⁵ oraz CE65⁶⁶ - modernizację do prędkości 120 km/h dla pociągów towarowych;
- inwestycja pn. „Drogowa Trasa Średnicowa Katowice - Dąbrowa Górnicza”⁶⁷;
- w zakresie infrastruktury technicznej budowę węzłowej sieci transformatorowej 400 kV w Byczynie wraz z włączeniem jej do istniejącej sieci,
- „budowa drogi ekspresowej S1 Pyrzowice - Dąbrowa Górnicza - Bielsko-Biała-Cieszyn”⁶⁸.

⁵⁸ Jaworzno I, Jaworzno II, Jeleń, Jaworzno IV, Dzieńkowice, Byczyna, Libiąż IV, Imielin I, Brzezinka I.

⁵⁹ Jaworzno-Jeleń, Dzieńkowice, Byczyna, Libiąż V, Imielin I, Brzezinka I.

⁶⁰ Nr XX/311/2016.

⁶¹ Uchwała Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 r., Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 68/2004, poz. 2049, zwanym dalej „Planem Wojewódzkim”.

⁶² Załącznik nr 3 do uchwały nr 130/225/IV/2013 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 17 stycznia 2013 r.

⁶³ Jaworzno Szczakowa – Mysłowice (odcinek Mysłowice - Sosnowiec Jęzor).

⁶⁴ Drezno/Berlin - Wrocław - Katowice - Jaworzno Szczakowa - Kraków – Kijów.

⁶⁵ Wrocław - Gliwice - Katowice Muchowiec - Mysłowice - Jaworzno Szczakowa – Kraków.

⁶⁶ Częstochowa - Jaworzno Szczakowa -Czechowice-Dziedzice Chybie (objętych umową AGTC.

⁶⁷ Kontynuacja budowy drogi z możliwością jej przedłużenia w kierunku wschodnim do Dąbrowy Górniczej i Jaworzna.

⁶⁸ Wg „Okresowej oceny planu zagospodarowania przestrzennego woj. śląskiego z 2013 r.”, odcinek tej drogi Podwarpie-Kosztowy, przebiegający przez Jaworzno, nie wchodzi w zakres tego zadania.

W „Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Jaworzna na lata 2001 – 2020”⁶⁹ podano, że do najważniejszych, w szczególności z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, kierunków rozwoju oraz związanych z nimi programów i projektów należy m.in.: rozbudowa układu drogowego (Miasto Twarzą do Autostrady, w tym Trasa Śródmiejska i Droga Przemysłowa, Droga Współpracy Regionalnej, Północna Obwodnica Miasta, rozbudowa obwodnicowych i międzyosiedlowych ciągów komunikacyjnych).

Natomiast „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego”⁷⁰ przewidywał poprawę wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Zachodniej Małopolski, w szczególności z Krakowem (m.in. modernizację linii kolejowych Kraków - Katowice i Ząbkowice, budowę Drogi Współpracy Regionalnej z połączeniem z autostradą A4 przez węzeł Jeleń, modernizację DK79 z budową obwodnic Chrzanowa i Trzebini).

(dowód: akta kontroli str. 193, 200-201)

Przyjęte w *Studium* inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym takie jak: modernizacja linii kolejowej CE65⁷¹, modernizacja linii kolejowej CE30⁷², budowa dwutorowej linii 40 kV+220 kV relacji Byczyna – Elektrownia Jaworzno III⁷³, rozbudowa GPZ Byczyna⁷⁴, budowa Drogowej Trasy Średnicowej⁷⁵ uwzględniały obszary, na których w Planie Wojewódzkim i Strategii Rozwoju Gminy rozmieszczono inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Ponadto w *Studium*, jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, wymieniono budowę zbiorników retencyjnych na wody opadowe i roztopowe⁷⁶.

(dowód: akta kontroli str. 193, 939-940)

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*⁷⁷ oraz planach wcześniejszych wskazano na fakt występowania na terenie Gminy złóż węgla kamiennego, jednak nie wskazywano na konieczność budowy kopalni ww. złóż, jako inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 pkt 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁷⁸.

(dowód: akta kontroli str. 784-802)

W *Studium* jako jeden z głównych celów polityki przestrzennej wyznaczono „Utrzymanie silnej pozycji sektora górnictwo-energetycznego w gospodarce miasta oraz zrównoważone zagospodarowanie złóż surowców, w tym węgla kamiennego”. Natomiast w części B *Studium* dot. kierunków zagospodarowania przestrzennego zawarto konkretne ustalenia dla złóż kopalni i warunków ich eksploatacji.

Zarówno w *Studium* jak i w analizowanych *mpzp* uwzględniono obszary występowania oraz obecne i przyszłe potrzeby eksploatacji trzech z czterech poddanych szczegółowej kontroli udokumentowanych złóż węgla kamiennego. W opracowaniach ekofizjograficznych⁷⁹, sporządzonych na potrzeby opracowania

⁶⁹ załącznik do Uchwały Nr IX/85/2007 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 31 maja 2007 r.

⁷⁰ Uchwała Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 r.

⁷¹ Obszar CPP1.

⁷² Obszar CPP2.

⁷³ Obszar CPP3.

⁷⁴ Obszar CPP4.

⁷⁵ Obszar CPP5.

⁷⁶ Obszary CPL1, CPL2.

⁷⁷ Uchwała Nr VI/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+. Wcześniej Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego [przyjęty uchwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 roku Dz. Urz. Woj. Śl. z 2004 r. Nr 68, poz.2049] wskazywał na konieczność ochrony kopalni poprzez racjonalne gospodarowania ich zasobami.

⁷⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 2147 ze zm.

⁷⁹ Opracowanych odpowiednio w lipcu 2014 r. (dla *Studium*, *mpzp* „Dąb” – etap 1, *mpzp* – infrastruktury przemysłowej i transportowej nowego bloku energetycznego 910 MWe, i w 2015 r. (dla *mpzp* „Byczyna”).

Studium oraz ww. *mpzp*, dla obszarów udokumentowanych złóż objętych prawem własności górniczej (węgiel kamienny, rudy cynku i ołowiu) zapisano, że eksploatacja kopalin powinna być dopuszczona wyłącznie pod warunkiem prowadzenia jej w sposób nienaruszający przeznaczenia nieruchomości w *mpzp*. Nie zalecono podejmowania podziemnej eksploatacji kopalin pod obszarami zabudowanymi lub przeznaczonymi do zabudowy, w których obrębie istnieje ryzyko reaktywacji starych, płytko położonych wyrobisk i powstawania zapadlisk. Zalecono utrzymanie filarów ochronnych⁸⁰, ochronę filarami obiektów infrastruktury krytycznej, główne szlaki komunikacyjne⁸¹, obszary usługowo-produkcyjne (stosownie do wymagań wynikających z odporności zabudowy, bezpieczeństwa powszechnego), obszary zwartej zabudowy osiedli przed wpływami powyżej III kat. odkształceń lub obniżeniami prowadzącymi do powstania terenów bezodpływowych wymagających odwadniania pompami oraz obszar rezerwatu i ostoję Natura 2000⁸² przed zmianami stosunków wodnych w stopniu zagrażającym przedmiotom ochrony. (dowód: akta kontroli str. 193, 806-855, 860-879)

Prezydent Miasta przekazał Wojewodzie Śląskiemu uchwały RM Jaworzna w sprawie uchwalenia *Studium* oraz analizowanych w ramach niniejszej kontroli *mpzp* wraz z załącznikami oraz dokumentacją planistyczną w celu oceny ich zgodności z przepisami prawnymi.

Wojewoda Śląski rozstrzygnięciem nadzorczym⁸³ stwierdził nieważność uchwały Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 stycznia 2015 r.⁸⁴ w sprawie uchwalenia *Studium* w części dotyczącej postanowień zawartych w załączniku nr 1 do uchwały tj. m.in.: w zakresie niedopuszczalnych w ocenie organu nadzoru zapisów zawartych w Rozdziale IV., pkt 5, ppkt 5.7. zawierających tabelę Tab.B.3., gdzie Gmina dla obszarów, dla których w złożu wyznacza się filar ochronny, określiła bardzo precyzyjnie warunki prowadzenia eksploatacji, w tym jej zakaz. W ww. tabeli Gmina w ramach warunków zapewnienia należytej ochrony określiła m.in. nieprzekraczalne wielkości odkształceń, do których może być prowadzony ruch zakładu górniczego, w tym nachylenie powierzchni, promień krzywizny powierzchni oraz odkształcenie poziome powierzchni. Wojewoda w uzasadnieniu rozstrzygnięcia podał m.in.: że powyższe wartości odpowiadają kategoriom terenów górniczych, na co wskazuje zawarta w Części A. *studium*, Rozdział VI. Stan środowiska, tabela Tab.A.19 Kategorie terenów górniczych. Tym samym zdaniem Wojewody, Gmina wprowadzając powyższe zapisy do tabeli Tab. B.3 *de facto* określiła kategorie terenów górniczych, do których może być prowadzona eksploatacja, za wyjątkiem terenów, dla których ustalono całkowity zakaz eksploatacji złóż. W ocenie Wojewody tak przyjęte postanowienia *Studium* rażąco naruszały przepis art. 10 ust. 2 pkt 12 *upzp*, w myśl którego w *Studium* określa się w szczególności obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny, ponadto postanowienia zapisane w ww. tabeli naruszały § 6 pkt 1 *rozporządzenia* Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r w sprawie zakresu projektu *studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy⁸⁵, a także wykroczały poza kompetencje rady gminy przy stanowieniu *studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako aktu polityki wewnętrznej. Mając na uwadze, że uchylene postanowień ppkt. 5.7 wraz z tabelą Tab. B.3 w całości nie będzie rzutować na legalność całej uchwały, organ nadzoru postanowił

⁸⁰ wyznaczonych w obrębie terenów górniczych, za wyjątkiem filarów w okładzie 209 dla słupów linii elektroenergetycznych oraz drogi Jaworzno-Jeziorki w granicach OG Jaworzno I.

⁸¹ drogowe: A4, S1 i kolejowe: E30/CE30.

⁸² Dolina Zabnika, „Łąki w Jaworznie – Ciężkowicach.

⁸³ NR IFIII.4131.1.5.2015 z dnia 6 marca 2015 r.

⁸⁴ Nr IV/17/2015.

⁸⁵ Dz. U. Nr 118, poz. 1233.

o częściowym uchyleniu zapisów załącznika nr 1 do uchwały IV/17/2015 w tym zakresie.

Powyższe rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego zostało utrzymane wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego⁸⁶.

Wojewoda Śląski rozstrzygnięciami nadzorczymi⁸⁷ stwierdził również nieważność ww. analizowanych *mpzp* w części dot. m.in.:

- wprowadzenia przez Gminę ograniczenia eksploatacji poprzez ustalenie zakazu eksploatacji dla obszarów OF3 i OF4 oraz nieprzekraczalnych wielkości odkształceń powierzchni dla obszaru OF2 (*mpzp* infrastruktury przemysłowej i transportowej dla nowego bloku 910 MWe w Jaworznie),
- określenia przez Gminę dla obszarów OF1 i OF2 nieprzekraczalnych wielkości odkształceń powierzchni, w tym wartości dopuszczalnego nachylenia, powierzchni, promienia krzywizny powierzchni oraz odkształceń poziomych, do jakich eksploatacja złoża jest dozwolona (*mpzp* „Dąb” w Jaworznie – etap I),
- zawartych w ustaleniach § 3 ust. 2 pkt 1 lit. d i lit. e uchwały wartości kategorii szkód górniczych dla obszarów OF1 i OF2, które stanowią jedynie prognozę odkształceń powierzchni, nie potwierdzoną na tym etapie żadnymi decyzjami. Zdaniem Wojewody nie ma żadnych podstaw prawnych do wprowadzenia do aktu prawa miejscowego wartości prognozowanych kategorii szkód górniczych dla obszarów planowanych do objęcia ochroną poprzez ustanowienie w przyszłości filara ochronnego, jak również zapis cyt. „uzyskiwanych od Przedsiębiorcy Górniczego”, w którym Gmina podała, że cyt. „działalność inwestycyjną w granicach planu, należy prowadzić z uwzględnieniem aktualnych na moment sporządzania dokumentacji budowlanej, informacji o przewidywanych czynnikach geologiczno-górniczych, dotyczących skutków dokonanej, bieżącej i prognozowanej eksploatacji górniczej, uzyskiwanych od Przedsiębiorcy Górniczego”. Zdaniem Wojewody, niedopuszczalne jest by w planie miejscowym wskazywać podmiot, od którego należy uzyskiwać informacje o aktualnych warunkach geologiczno-górniczych, szczególnie w sytuacji, gdy pozyskiwanie takich danych nie jest wymagane obowiązującymi przepisami prawa (*mpzp* dla terenu górniczego „Byczyna” w Jaworznie).
(dowód: akta kontroli str. 193, 252-258, 348-352, 464-466, 508-513, 856-859, 628-637)

W kontrolowanym okresie Gmina nie wydawała zgód na wyłączenie spod ochrony terenów złóż lub obszarów perspektywicznego występowania złóż, ewentualnie ich części ze względu na inwestycje celu publicznego, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁸⁸.

(dowód: akta kontroli str. 942-945)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W *Studium* nie uwzględniono złoża węgla kamiennego *Jan Kanty Szczakowa*, dla którego dokumentacja geologiczna złoża została zatwierdzona decyzją Ministra Środowiska w dniu 28 sierpnia 2015 r. Kierownik Referatu Zagospodarowania Przestrzennego wyjaśniła, że przyczyną nieujęcia złoża w *Studium* był fakt, iż zostało ono udokumentowane po dacie uchwalenia *Studium*. Dodała, że do opracowania nowego *Studium* Gmina przystępuje co ok. 10 lat, gdyż jest to

⁸⁶ Sygn. Akt II OSK 94/16 z dnia 1 kwietnia 2016 r.

⁸⁷ Nr IFIII.4131.1.33.2017 z dnia 8 marca 2017 r. (*mpzp* infrastruktury przemysłowej i transportowej dla nowego 910 MWe w Jaworznie), Nr IFIII.4131.1.98.2015 z dnia 31 grudnia 2015 r. (*mpzp* Dąb w Jaworznie – etap I), Nr IFIII.4131.1.111.2016 z dnia 6 października 2016 r. (*mpzp* dla terenu górniczego Byczyna).

⁸⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 2147 ze zm.

obszerny, kompleksowy, pracochłonny, długo sporządzany i kosztowny dokument. Wyjaśniła również, że istotnym powodem, dla którego Gmina nie wykonała do tej pory wprowadzenia złoża do *Studium*, jest okoliczność, iż nie jest to nowe złożo węgla kamiennego i *de facto* jego ochrona została już w *Studium* uwzględniona, gdyż lokalizacja złoża pokrywa się ze złożami węgla kamiennego *Siersza*, uwzględnionymi w *Studium*.

(dowód: akta kontroli str. 193, 1033, 1090-1096)

Ocena cząstkowa

Gmina realizując dyspozycje zawarte w ustawach *upzp* oraz *Pgg* uwzględniła w *Studium* fakt występowania na jej terenie 33 złóż surowców kopalnych. Przed uchwaleniem *Studium* i *mpzp* dokonano stosownych uzgodnień oraz występowało o opinie do właściwych organów, zgodnie z ówczesnie obowiązującymi wymogami prawnymi. Postanowienia *Studium* uwzględniały Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, w tym, w zakresie lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. W dokumentacji planistycznej dla terenów, pod którymi zidentyfikowano występowanie złóż, wyznaczono obszary dopuszczające budowę infrastruktury technicznej związanej z ewentualną działalnością wydobywczą. Stwierdzona nieprawidłowość polegała na nieuwzględnieniu w *Studium* złoża węgla kamiennego *Jan Kanty Szczakowa*, dla którego dokumentacja geologiczna złoża została zatwierdzona decyzją Ministra Środowiska.

2. Działania związane z zagospodarowaniem obszarów występowania zasobów złóż kopalin

Opis stanu faktycznego

Obszary analizowanych złóż położone są na obrzeżach Gminy, dlatego tereny ich występowania zagospodarowane są w większej części przez lasy, łąki i nieużytki. Obszary zurbanizowane i zajęte pod infrastrukturę stanowią nieznaczny procent i należą do nich m.in.: autostrada A4 z węzłami Jeleń i Byczyna, droga ekspresowa S1, DK73, DW 903, oczyszczalnia ścieków (Jaworzno-Dąb), w niewielkiej części tereny Elektrowni Jaworzno III, zabudowa mieszkaniowa dzielnicy Jeleń Dąb (ul. Dąb, ul. Szkutników), zabudowa mieszkaniowa⁸⁹, zabudowa przemysłowo-usługowa⁹⁰ linie elektroenergetyczne wysokich napięć 110, 220 i 400 kV.

Aktualny sposób zagospodarowania obszarów występowania węgla kamiennego w obszarach analizowanych złóż na terenie Gminy jak i gmin ościennych nie wykluczał lokalizacji zakładu górniczego wydobywającego ww. kopaliny. Z informacji uzyskanych w toku kontroli z urzędów gmin sąsiadujących⁹¹ wynika, że żadna z nich nie współpracowała z Gminą Jaworzno w zakresie określenia sposobu wykorzystywania obszarów występowania ww. złóż.

(dowód: akta kontroli str. 1006-1013, 1097-1119)

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z prowadzonym przez Prezydenta Miasta, rejestrem wydanych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy wydano łącznie 32 decyzje, z których osiem (w tym dwie decyzje o umorzeniu postępowania, jedna decyzja odmowna) dotyczyło obszarów analizowanych złóż⁹². Analiza pięciu decyzji wydanych w latach 2015-2016, ustalających warunki zabudowy wykazała m.in.: że wydane decyzje miały oparcie w *Studium*, a ustalony w nich sposób zagospodarowania terenu dotyczył zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z urządzeniami i infrastrukturą techniczną (garaże, zbiornik na nieczystości, miejsca

⁸⁹ ul. Krakowska, ul. Laskowiec, ul. Drabowe Bagno.

⁹⁰ Ul. Rozwojowa i ul. Wygoda.

⁹¹ Urząd Miejski w Chrzanowie, Urząd Miejski w Libiążu, Urząd Miejski w Chelmku, Urząd Miasta Imielin, Urząd Miasta w Trzebini, Urząd Miasta Myslowice, Urząd Miasta Sosnowca.

⁹² Złoże Dąb, złoże Brzezinka 2, złoże Siersza 2.

postojowe) oraz budynków usługowych (warsztat samochodowy). W decyzjach nie było zapisów, które w jakikolwiek sposób ograniczały możliwość eksploatacji złóż. Decyzje o umorzeniu postępowania dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, położonych w obszarze występowania złoża Dąb, związane były z wejściem w życie *mpzp* „Dąb” w Jaworznie – etap I. Decyzja odmowna związana była z niespełnianiem warunków dobrego sąsiedztwa⁹³.

W prowadzonym przez Prezydenta Miasta, rejestrze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, odnotowano wydanie w latach 2015-2017 (I półrocze) łącznie 20 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu gminnym, z których dziewięć dotyczyło obszarów analizowanych złóż. Z uwagi na ich charakter (obiekty liniowe) inwestycje te nie ograniczały możliwości przyszłej eksploatacji analizowanych złóż. W warunkach szczegółowych decyzji wskazano m.in., że działki, na których przewidziano inwestycje nie znajdują się na terenie górniczym, a obszar nie jest narażony na szkodliwe wpływy robót górniczych, a także określono w nich funkcje zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem ustaleń dotyczących warunków i wymagań ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, ochrony środowiska, zabytków i innych.

(Dowód: akta kontroli str. 910-935, 1007-1008)

W latach 2015-2017 (I półrocze) Gmina w trakcie pięciu spotkań⁹⁴ z mieszkańcami Jaworzna poruszała temat wykorzystania złóż kopalin zlokalizowanych na terenie Jaworzna. Tematyka spotkań z mieszkańcami dotyczyła przedstawienia informacji o prowadzonych postępowaniach środowiskowych dla obszaru górniczego, w części dotyczącej Ciężkowic, zmian w *Studium* oraz planowanej na terenie Ciężkowic budowy Kopalni „Mariola”.

Urząd wnosił uwagi do raportu oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć pn. „Wydobywanie kopaliny ze złoża węgla kamiennego w projektowanym obszarze górniczym „Dąb” oraz „Budowa zakładu górniczego KWK Mariola 1 i eksploatacja węgla kamiennego ze złoża Siersza 2”, na etapie postępowania środowiskowego prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

(dowód: akta kontroli str. 949-950, 1026-1031, 1034-1043, 1082-1089)

W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęły cztery wnioski o uzgodnienie w sprawie udzielenia koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie lub eksploatację złóż kopalin, tj. trzy wnioski na wydobywanie węgla kamiennego⁹⁵ oraz jeden na rozpoznawanie złoża węgla kamiennego⁹⁶. Prezydent Miasta w przypadku wszystkich czterech wniosków, wydał postanowienia, w których uzgodnił udzielenie koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub rozpoznanie złoża. Przed wydaniem ww. uzgodnień każdorazowo występował o przeanalizowanie ww. wniosków przez poszczególne wydziały Urzędu⁹⁷. W przypadku wydanych postanowień, w których uzgodniono udzielenie koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złóż: „Brzezinka 1”, „Jaworzno” i „Janina” w wydanych postanowieniach podano, że na podstawie art. 126, w związku z ust. 107 § 4 k.p.a., odstąpiono od uzasadniania postanowień, gdyż w całości spełniają żądanie strony. W Urzędzie nie zostały opracowane i wdrożone procedury dotyczące opiniowania i uzgadniania wniosków o koncesje dot. poszukiwania, rozpoznawania lub eksploatacji złóż kopalin.

(dowód: akta kontroli str. 965-999)

⁹³ Złoże Siersza 2

⁹⁴ 3 lutego 2016 r., 16 lutego 2016 r., 11 marca 2016 r., 30 marca 2016 r. oraz 19 lipca 2016 r.,

⁹⁵ ze złóż: „Jan Kanty Szczakowa”, „Brzezinka 1”, „Jaworzno”

⁹⁶ złoże „Janina”

⁹⁷ Biuro ds. Geologii, Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Wydziału Urbanistyki i Architektury

W okresie objętym kontrolą dwóch przedsiębiorców⁹⁸ wykazywało w Gminie zainteresowanie gospodarczym wykorzystaniem złóż węgla kamiennego⁹⁹. TAURON Wydobycie S.A. w przesłanych informacjach podał, że ze strony Gminy Jaworzno na etapie uzyskiwania jak i realizacji koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż, których gospodarczym wykorzystaniem był zainteresowany¹⁰⁰, nie towarzyszyły żadne protesty społeczne, a projekty koncesji były pozytywnie uzgadniane przez Urząd Miejski w Jaworznie. Wg informacji przedłożonych przez TAURON Wydobycie S.A. odmiennie przedstawiał się problem uzyskania koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża, gdzie zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przed udzieleniem koncesji konieczne jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia. Ze względu na wielkość powierzchni oraz specyfikę oddziaływania eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu (szkody górnicze, wstrząsy, deformacje terenu, oddziaływanie na infrastrukturę), uzyskanie decyzji środowiskowej wiąże się z dużym ryzykiem inwestycyjnym związanym z licznymi protestami społeczeństwa, jak również organizacji ekologicznych. Wniesione odwołania od decyzji środowiskowych powodują wydłużenie lub zablokowanie procesu uzyskania koncesji. W 2015 r. TAURON Wydobycie S.A. uzyskał dwie decyzje środowiskowe dla eksploatacji węgla kamiennego ze złóż „Jaworzno” i „Brzezinka 1”, do których do każdej wpłynęło po kilkaset odwołań. Obie decyzje zostały zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Aktualnie prowadzone jest postępowanie w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska¹⁰¹ w Krakowie dot. wydania ww. decyzji dla przedsięwzięcia polegającego na wydobywaniu kopaliny węgla kamiennego ze złoża „Dąb”, do którego Urząd wniósł uwagi¹⁰², które wg informacji przedsiębiorcy zostały częściowo uwzględnione, jak również uwzględnione będą w wydanej decyzji środowiskowej.

Odnośnie do wykorzystania złoża „Siersza 2” Urząd uczestniczył w opiniowaniu Raportu oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia pn. „Budowa zakładu górniczego KWK Mariola 1 i eksploatacja węgla kamiennego ze złoża Siersza 2”¹⁰³. W dniu 11 lipca 2016 r. firma Carbon Investment powiadomiła Prezydenta Miasta, że z dniem 8 lipca 2016 r. wniosła do RDOŚ w Katowicach wniosek o wycofanie raportu środowiskowego dot. ww. inwestycji, z zamiarem zmodyfikowania całego projektu tak, by nie miał wpływu na budynki mieszkalne w okolicy Ciężkowic oraz na rezerwat przyrody Żabnik.

(dowód: akta kontroli str. 1031-1043, 1065-1078, 1082-1089)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzone przez Urząd rejestry decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustalenie lokalizacji celu publicznego były niezgodne z wzorami (nr 1 i nr 3) określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie wzoru rejestru decyzji o warunkach zabudowy oraz wzorów rejestrów decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego, nie zawierały części wymaganych danych, w tym dotyczących: streszczenia ustaleń decyzji i okoliczności związanych

⁹⁸ Spółka Carbon Investment Sp. z o.o. oraz TAURON Wydobycie S.A.

⁹⁹ Brzezinka 1”, „Jaworzno”, „Janina” oraz „Siersza 2”.

¹⁰⁰ „Brzezinka 1”, „Jaworzno” i „Janina”.

¹⁰¹ Zwanej dalej RDOŚ.

¹⁰² pismo z dnia 12 października 2015 r.

¹⁰³ Pismo z 14 stycznia 2016 r.

z ewentualnym wygaśnięciem, stwierdzeniem nieważności lub zmiany tych decyzji, określenia terenu inwestycji (obręb, oznaczenie nieruchomości).

Naczelnik Wydziału Urbanistyki i Architektury wyjaśnił, że ww. decyzje stanowiły znikomy ułamek działań, rejestry tych decyzji prowadzone były na bieżąco, a dostosowanie prowadzonego rejestru do formy ustalonej przepisem zostanie wykonane niezwłocznie poprzez przepisanie pozycji z ostatniego roku i dalsze prowadzenie w tym wzorze.

(dowód: akta kontroli str. 910-921)

2. Urząd nie dokonał uzgodnień z Ministrem Środowiska w przypadku pięciu wydanych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy dla nieruchomości zlokalizowanych na terenach występowania złóż węgla kamiennego (Dąb i Brzezinka 2), co było niezgodne z art. 64 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 4 pkt 5 ustawy *upzp*. Nie dokonał również takich uzgodnień w przypadku dziewięciu wydanych w latach 2015-2016 decyzji o ustalenie lokalizacji celu publicznego dla nieruchomości zlokalizowanych na terenie występowania złóż węgla kamiennego (Dąb i Brzezinka 2), co było niezgodne z art. 53 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy.

W powyższej sprawie Naczelnik Wydziału Urbanistyki i Architektury wyjaśnił, że Gmina nie występowała o ww. uzgodnienia ze względu na charakter wniosków, postępowania dotyczyły działań na istniejących budynkach (przebudowy, zmiany sposobu użytkowania), sieciach i drogach (przebudowy, przyłącza).

(dowód: akta kontroli str. 922-927, 936-939)

Ocena częściowa

Zagospodarowanie obszarów występowania złóż węgla kamiennego następowało na zasadach ustalonych w dokumentach planistycznych Gminy, które nie wykluczały w przyszłości możliwości ich dalszej eksploatacji. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

1. Niedokonywaniu uzgodnień z Ministrem Środowiska, w ramach prowadzonych postępowań związanych z wydawaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o ustaleniu warunków zabudowy, w odniesieniu do udokumentowanych złóż kopalin, co było wymagane postanowieniami art. 53 ust. 4 pkt 5 i 64 ust. 1 *upzp*.
2. Prowadzeniu przez Urząd rejestrów decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustalenie lokalizacji celu publicznego niezgodnie z wzorami określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury *w sprawie wzoru rejestru decyzji o warunkach zabudowy oraz wzorów rejestrów decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego*

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰⁴, zwraca uwagę na obowiązek dokonywania uzgodnień z właściwym organem administracji geologicznej, w ramach prowadzonych postępowań związanych z wydawaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o ustalenie warunków zabudowy, w odniesieniu do obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin.

¹⁰⁴ Dz.U. z 2012 r., poz.82

Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. **Podjęcie działań mających na celu ujawnienie w dokumentacji planistycznej Gminy złoża węgla kamiennego *Jan Kanty Szczakowa*.**
2. **Prowadzenie rejestrów decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustalenie lokalizacji celu publicznego zgodnie z wzorami (nr 1 i nr 3), określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie wzoru rejestru decyzji o warunkach zabudowy oraz wzorów rejestrów decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 12 października 2017 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**